

ATT STARTA ÅKERIFÖRETAG

Inledningsvis bör du ställa dig själv följande frågor:

1. Har jag tillräcklig kunskap om den lagstiftning som gäller på transportområdet och för företagande i allmänhet? (Viktiga exempel: yrkestrafiklagen, yrkestrafikförordningen, arbetsmarknadslagar, bokföringslag, skattelagstiftning).
2. Har jag tillräckliga branschkunskaper och kunskaper om transportmarknaden? Uppfyller jag de ekonomiska kraven för att bli åkeriföretagare (ca 85.000 kr för första bilen och ca 47.000 kr var för övriga)?

Nästa skede kan innebära:

4. Att du undersöker marknaden beträffande tänkbara transportuppdrag. (Undersök efterfrågan, lönsamhet, utvecklingsmöjligheter, krav på speciell utrustning eller speciella kunskaper).

5. Att du undersöker vilket fordon som är lämpat för de transportuppdrag som du överväger. (Nytt/begagnat, leveranstider, priser, betalningsvillkor, reservdels- och servicemöjligheter m.m.).

När planerna nu börjar ta fastare form är det dags:

6. Att söka en kunnig revisor eller redovisningsbyrå, som kan hjälpa till att bedöma de ekonomiska förutsättningarna.
7. Att göra kostnads kalkyl och transport prisberäkning för skilda alternativ.
8. Att göra resultat- och likviditetsbudget för motsvarande alternativ.
9. Att beräkna ditt behov av investeringskapital och rörelsekapital.
10. Att välja företagsform och registrera företaget.

Någon gång under den period som nu pågår börjar det förmodligen bli alltmer aktuellt att:

11. Söka trafik tillstånd hos Transportstyrelsen.
12. Undersöka hur fordonet kan finansieras.
13. Träffa avtal om transportåtaganden.
14. Ordna försäkringar för fordon, transport, rättsskydd och rörelseansvar, och för din egen person.
15. Lämna preliminär självdeklaration (som lämpligen görs i samråd med revisor), och ansöker om F-skattebevis hos Skatteverket.
16. Skicka in registreringsanmälan för mer-värdeskatt till Skatteverket.
17. Anmäla inkomständring och eventuellt ändrad karenstid som egenföretagare till Försäkringskassan.
18. När du fått trafik tillståndet anmäler du fordon i yrkesmässig trafik hos Transportstyrelsen.
19. Ansöka, eller överföra din A-kassa till Småföretagarnas A-kassa.
20. Ansöka om medlemskap i branschorganisationen, Sveriges Åkeriföretag.

Om du kommer att ha anställd personal, måste du också:

21. Anmäla till Skatteverket så att du får handlingar för redovisning och inbetalning av skatt.
22. Kontakta FORA Försäkringscentral, 08-787 40 10, för att få information om avtalsförsäkringar.
23. Teckna anställningsavtal.
24. Samtidigt rekommenderas medlemskap i Biltrafikens Arbetsgivareförbund.

Eget-på-väg

Kursen "Eget på väg" ger en grundläggande orientering på de områden som här nämns för att kunna klara av Vägverkets prov. Ytterligare utbildning kan i vissa fall vara nödvändig eller i varje fall värdefull. Kontakta Sveriges Åkeriföretag.

KOMPANJONAVTAL

För att reglera affärsförhållandet mellan delägarna kan det vara lämpligt att upprätta ett kompanjonavtal för att komplettera aktiebolagslagens och handelsbolagslagens regler. Nämnda lagar innehåller för visso regler om delägarnas rättigheter och skyldigheter, men handelsbolagslagen och aktiebolagslagen har som huvudsaklig uppgift att reglera bolagets och dess företrädares ansvar i förhållande till omvärlden. Syftet med ett kompanjonavtal är främst att på förhand komma överens om konfliktförebyggande villkor för verksamheten för att lösa frågor som kan uppkomma inom ramen för den löpande verksamheten. Kompanjonavtal bör därför upprättas innan verksamheten påbörjas eller i början av samarbetet, innan en konflikt uppstår.

Vilka frågeställningar bör ingå i ett kompanjonavtal? Innehållet i ett avtal varierar från fall till fall. Man bör dock se upp för schabloniserade "standardmallar" om man inte är klar över avtalsvilkorens betydelse. Ett kompanjonavtal bör utformas av sakkunnig jurist där avtalet avspeglar de avsikter och förutsättningar som föreligger i det specifika fallet.

Ett kompanjonavtal kan utformas mycket detaljerat men några vanliga punkter som bör regleras är följande:

- Hur mycket ska kompanjonerna tillskjuta i kapital? Kan det krävas att delägaren tillskjuter ytterligare kapital?
- Förbud mot överlåtelse av aktie eller andel. Huvudregeln brukar vara att kompanjon inte får avyttra sin andel till utomstående innan denne erbjudit sin kompanjon (övriga kompanjoner) rätt att lösa in kompanjonens andel under vissa omständigheter.
- Överenskommelse om pris, beräkningsgrunder för inlösen.

- Arbetsfördelningen mellan kompanjonerna samt lön och annan ersättning.
- Förbud för part att konkurrera med bolagets verksamhet.
- Insyn och inflytande över bolagets förvaltning.
- Eventuell ränta på insatta medel utöver aktiekapitalet eller vad delägare åtagit sig att sätta in i bolaget.
- Hur utlösen ska ske om någon av kompanjonerna vill lämna företaget.
- Till vilket värde part ska lösa ut sin kompanjon om denna fråga skulle aktualiseras. Om inget sägs angående bolagets värde är det bolagets marknadsvärde som gäller.
- Vad som gäller om en av kompanjonerna dör eller skiljer sig. Om part avlider gäller avtalet gentemot den avlidnes arvingar. Normalt påkallar den/de överlevande kompanjonerna inlösen av aktierna, det vill säga köper andelen av dödsboet till ett på förhand bestämt värde eller beräkningsgrunder.
- Utlösen av dödsbo. För att de överlevande ska kunna lösa ut dödsboet tecknas ofta en så kallad kompanjonförsäkring av antingen ägarna personligen eller av företaget. På så sätt skapas nödvändigt kapital för att lösa ut dödsboet eftersom försäkringen utfaller om part avlider. Kompanjonförsäkring är det vanligaste förfarandet även om förekommer överenskommelser att utlösen ska ske och att likviden ska erläggas under en följd av år.
- Avtalsbrott, det vill säga vad som ska ske om part inte följer avtalet.
- Avtalstid. Här bestäms hur lång tid avtalet ska gälla.
- Tvisters avgörande - allmän domstol eller skiljeklausul. Skiljemän har den fördelen att förfarandet är relativt snabbt, det är inte officiellt och det går inte att överklaga. Skiljedom meddelas normalt inom sex månader. Meddelad skiljedom är slutlig och bindande för parterna. Dock kan förfarandet bli dyrt. Skiljemän utses antingen enligt

skiljemannalagen eller genom ett förenklat förfarande, vanligtvis enligt Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstituts regler för förenklat skiljeförfarande. Ett domstolsförfarande är offentligt. Förfarandet kan dra ut på tiden och det går under vissa villkor att överklaga i två instanser. När det gäller handelsbolag/kommanditbolag säger lagen att parternas inbördes rättigheter och skyldigheter bestäms genom avtal. Den grundläggande principen är att avtalsfrihet råder när det gäller bolagsmännens inbördes förhållande.

Det är därför nödvändigt men också lämpligt att delägare i handelsbolag noga reglerar det interna samarbetet i handelsbolagsavtalet. I annat fall gäller reglerna i handelsbolagslagen angående delägarnas inbördes förhållanden. Huvudregeln är att varje bolagsman är berättigad att själv fatta beslut och vidta åtgärder som rör förvaltningen av bolaget. Liksom för aktiebolag kan det vara bra att i avtal bestämma att vissa typer av viktiga beslut måste fattas enhälligt av samtliga bolagsmän eller genom kvalificerad majoritet (exempelvis 2/3-dels majoritet).

Kompanjonavtal för aktiebolag kallas ofta för aktieägaravtal eller konsortialavtal. Genom att ingå ett aktieägaravtal kan aktieägarna reglera de förvaltningsmässiga och ekonomiska rättigheter som tillkommer dem. Ett alternativ till aktieägaravtal kan vara att, så långt det är möjligt, ta in motsvarande bestämmelser i bolagsordningen. Bolagsordningen får dock inte innehålla vad som helst. Det kan vara bra att i kompanjonavtal bestämma att beslut rörande stora värden och andra viktiga frågor måste vara enhälliga. Aktieägaravtalet kan även innehålla andra typer av regleringar, exempelvis röstbindningar, majoritets- och närvarokrav på styrelsesammanträde och bolagsstämma, reg-

leringar avseende rätt till del i bolagets vinst eller behållning, bestämmelser som reglerar aktieägarnas rätt att förfoga över sina aktier. De bestämmelser som tas in i aktieägaravtalet kan begränsa eller utvidga aktieägarnas rätt i förhållande till vad som gäller enligt aktiebolagslagen och, i viss utsträckning, bolagsordningen.

Aktieägaravtal är vanligt förekommande i familjeföretag samt i små och medelstora bolag och brukar då omfatta samtliga aktieägare. I dessa fall brukar avtalet primärt syfta till att förhindra oönskade personer från att komma in i aktieägarekretsen. De frågor som främst bör regleras är vilka överlåtelser som ska omfattas, hur fördelning av aktierna ska ske mellan de som vill lösa, principer för hur lösenbeloppet beräknas samt hur eventuella tvister beträffande lösenbeloppet ska lösas.

KOMPANJONFÖRSÄKRING

För den som bedriver företag tillsammans med kompanjon kan det vara viktigt att ordna med ett bra försäkringsskydd. Att förlora sin kompanjon kan innebära förödande ekonomiska konsekvenser. Det kan till och med betyda att bolaget måste avvecklas. Kompanjonförsäkringar brukar användas för att möjliggöra inlösen av avlidens aktieägars aktier respektive handelsbolagsdelägars andel.

FÖRETAGSFORMER

From 1 november 2010 behöver privata aktiebolag ej ha revisor i bolaget, förutsatt att man inte uppfyller minst två av tre av nedanstående villkor under de två senaste räkenskapsåren.

- Har fler än 3 anställda
- Mer än 1,5 MSEK i balansomslutning (summan av alla tillgångar)

- Mer än 3 MSEK i nettoomsättning (omsättning exkl moms)
- Nystartade privata bolag behöver alltså inte ha någon revisor. Publika aktiebolag och aktiebolag som bedriver finansiell verksamhet och aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning måste alltid ha revisor.

VAL AV FÖRETAGSFORM

Valet av företagsform avgörs av en rad faktorer. Det kan ibland vara fördelaktigt att starta med enskild firma eller handelsbolag, om verksamheten är av mindre omfattning vid starten, för att senare övergå till aktiebolag. Kraven för att en verksamhet ska betraktas som näringsverksamhet är generellt att den bedrivs självständigt, varaktigt och med vinstsyfte. Verksamheten kan ske i olika företagsformer av vilka följande är de vanligaste enskild näringsidkare (firma), handelsbolag, (alternativt kommanditbolag), aktiebolag eller ekonomisk förening.

Enskild firma

Företagsformen enskild näringsidkare kallas ibland enskild firma. Den innebär att en fysisk person (en människa) själv driver och står för sin rörelse. Ett företag som drivs på detta sätt är inte en juridisk person och näringsidkaren är personligt ansvarig för till exempel att avtalen hålls och skulderna betalas. Som egen företagare får man sitt eget personnummer som företagets identitetsbeteckning. Det finns ingen ekonomisk skiljelinje mellan dig själv och företaget. Detta medför givetvis vissa risker. Går företaget dåligt måste man använda sina privata tillgångar till att betala skulderna. Man är ekonomiskt oskyddad, då man personligen personligt ansvar för alla avtal i rörelsen. Det är ändå viktigt att hålla isär den privata ekonomi och företagens. Enskild näringsidkare är bokföringskyldig. Verksamheten ska redovisas per kalenderår. Intäkterna deklarerar i bilagor till din egen självdeklaration. Fördelar med enskild näringsverksamhet är dels att man kan börja verksamheten i liten skala utan något större startkapital, dels håller de

skattemässiga skillnaderna mellan enskild näringsverksamhet små. Nu kan även en enskild näringsidkare t ex avsätta vinstmedel skattemässigt för framtiden och kvitta underskott i en nystartad verksamhet mot inkomst av tjänst eller framtida överskott. Normalt finns inget krav på revisor som granskar verksamheten, men det kan vara klokt att ha en kunnig ekonomisk rådgivare. Enskild näringsidkare får enbart skydd för företagsnamnet i det län där firman är registrerad. Det finns dock inte något formellt krav att en enskild näringsidkare ska registrera sig.

Handelsbolag(HB)

Handelsbolag är en rörelse som drivs av två eller flera bolagsmän. Ett handelsbolag blir en juridisk person i och med registrering i handelsregistret. Handelsbolaget erhåller då ett tiosiffrigt organisationsnummer. Bestämmelser om handelsbolag finns i lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag. I handelsbolag finns det bara en viss skiljelinje mellan företaget och delägarna. Handelsbolag är visserligen en juridisk person, men som delägare i ett handelsbolag, påtar man sig ändå ett privat ekonomiskt ansvar. Man säger att en handelsbolagsdelägare har med bolaget ett ”primärt

solidariskt” ansvar. Detta kan vara förenat med stora risker. Delägaren är inte bara personligen utan också solidariskt ansvariga för rörelsens skulder (med hela sin förmögenhet). Detta innebär att den som har en fordran på bolaget kan kräva betalning på hela beloppet hos vem som helst av bolagsmännen. Sen är det upp till denne att i sin tur kräva bolaget eller övriga delägare på deras del av skulden. Bolagsmännen ska avtala om att driva näring i bolagsform. Detta bör givetvis ske skriftligt för att undvika diskussioner om vad som avtalats. Bolagsmännen företräder bolaget och har gemensamt inflytande. Ingen delägare får göra något mot de andras vilja, om parterna inte avtalat om det. Handelsbolaget är bokföringsskyldigt. Handelsbolag har krav på att göra årsbokslut. Räkenskapsåret är alltid kalenderår om någon privatperson är bolagsman. Intäkterna i bolaget deklarerar i bilaga till den egna självdeklarationen. Fördelar med handelsbolag är att med denna något enkla företagsform, kan delägaren ändå ha partners i bolaget. Man behöver inte nödvändigtvis ha ett stort startkapital eller en revisor. Handels- och kommanditbolag, får skydd för företagsnamnet bara i det län där företaget är registrerat.

Kommanditbolag (KB)

Det som gäller för handelsbolag gäller också för kommanditbolag - med några undantag. Den största skillnaden är att kommanditbolag har minst en (1) bolagsman med begränsat ansvar. Det innebär att den som är kommanditdelägare endast ansvarar för den kapitalinsats han/hon utlovat i bolaget. Övriga bolagsmän (komplementärerna), ska vara minst en (1) och ansvarar för bolagets skulder med hela sin förmögenhet.

Aktiebolag (AB)

Aktiebolag kan bildas av en eller flera personer, är juridisk person och tilldelas ett tiosiffrigt organisationsnummer som identitetsbeteckning. Bestämmelser om aktiebolag, som förkortas ”AB”, återfinns i aktiebolagslagen (2005:551). Aktiebolaget blir juridisk person när det har registreras hos Bolagsverket. Ett aktiebolag ska företrädas av en styrelse och i vissa fall en verkställande direktör. Styrelsen utses av bolagsstämman. Revisor behövs numera inte i mindre verksamheter under förutsättning att man inte uppfyller minst två av tre av nedanstående villkor under de två senaste räkenskapsåren.

- Har fler än 3 anställda
 - Mer än 1,5 MSEK i balansomslutning (summan av alla tillgångar)
 - Mer än 3 MSEK i nettoomsättning (omsättning exkl moms)
- (se faktaruta om företagsformer). För större verksamheter och publika aktiebolag måste det finnas en godkänd eller auktoriserad revisor. Aktiebolag har något tyngre administration än andra företagsformer och ska t ex för varje räkenskapsår sända in årsredovisning till Bolagsverket. Att starta ett aktiebolag kräver kapitalinsats, men därutöver har ägarna inget personligt ansvar för bolagets skulder eller andra förpliktelser. Vissa undantag finns. Styrelsens och VD:s ansvar är omfattande och i vissa fall

kan dessa personer bli personligt ansvariga för bolagets skulder. Aktiebolag får skydd för sitt namn i hela landet. I aktiebolag har man det största ekonomiska skyddet som privatperson, med klar skiljelinje mellan bolag och ägare. I ett aktiebolag har aktieägarna inflytande (och ekonomiskt ägande) motsvarande ägda aktier. Skattemässigt är aktiebolag fortfarande, enligt många bedömare, en gynnad företagsform även om skillnaderna mot andra företagsformer har jämnas ut. Aktiebolag får vid nybildning ha brutet räkenskapsår utan särskilt tillstånd från Skatteverket. Att gå från ett räkenskapsår som är kalenderår, till brutet räkenskapsår för befintliga aktiebolag kräver tillstånd av Skatteverket. Aktiekapitalet ska vara lägst 50 000 kronor för privata bolag och lägst 500 000 kronor för publika bolag. Aktiekapitalet betalas normalt in kontant. Det går också bra att skjuta till andra tillgångar än kontanter, t ex fordon, inventarier eller lager som är till nytta för bolaget (s.k. apportbildning). Värdet på de tillgångar som satsas måste minst uppgå till 50 000 kr. Om så inte är fallet kan apportegendomen kompletteras med en kontant inbetalning intill nämnda belopp. Ett intyg från en revisor, om apportegendomens värde som ska registreras, ska bifogas vid registreringsansökan till PRV. Om värdet på de apportionerade tillgångarna överstiger 50 000 kr, kan det överskjutande värdet föras in som aktiekapital.

Ekonomisk förening (Ek. för.)

En ekonomisk förening är en juridisk person och bildas av minst tre fysiska eller juridiska personer. Föreningen tilldelas organisationsnummer som identitetsbeteckning. Bestämmelser om ekonomiska föreningar finns i lag (1987:667) om ekonomiska föreningar. En ekonomisk förening ska registreras hos Bolagsverket efter det att föreningen bildats. En ekonomisk förening påminner på så sätt om ett aktiebolag. I

mindre ekonomiska föreningar ställs inget krav på godkänd eller auktoriserad revisor. Det räcker med att han/hon är ”kunnig för sitt uppdrag”. Om föreningen når upp till minst två av dessa värden för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren måste den ha en godkänd eller auktoriserad revisor samt skicka in årsredovisningen till Bolagsverket utan uppmaning:

- fler än 50 anställda (i medeltal)
- mer än 40 miljoner kronor i balansomslutning
- mer än 80 miljoner kronor i nettoomsättning.

Varje medlem utfäster sig att betala ett insatskapital och vid behov en årlig medlemsavgift som beslutas av föreningsstämman, men en ekonomisk förening har inget krav på ett lägsta startkapital motsvarande aktiekapital. Ekonomiska föreningars medlemmar är inte personligt ansvariga för företagets skulder och andra förpliktelser utöver insatsen. Ekonomiska föreningar är bokföringsskyldiga och ska upprätta årsredovisningar. Dessa är offentliga men bara större föreningar behöver utan uppmaning skicka in sin årsredovisning till Bolagsver-

ket. Avveckling av en ekonomisk förening kan inte ske genom en enkel avregistrering hos Bolagsverket som många tror. Det kan endast ske genom fusion, konkurs eller likvidation. Ekonomisk förening får skydd för sitt företagsnamn i hela landet. En ekonomisk förening är öppen för alla och kan i princip inte vägra någon som uppfyller villkoren i stadgarna medlemskap. Varje medlem har i regel en (1) röst. Man brukar säga att föreningar bygger på demokrati och ansvarstagande. En ekonomisk förening får ha brutet räkenskapsår med de fördelar detta kan medföra. Men att i en befintlig ekonomisk förening byta till brutet räkenskapsår kräver tillstånd av Skatteverket.

Observera

Lagar m.m. kan ha ändrats sedan denna bok trycktes. Kontrollera uppgift i boken om den ska ligga till grund för mer betydelsefull åtgärd.

